

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Høringssvar: Forslag til nye forskrifter til kommunelovens økonomibestemmelser.

Det vises til høringsbrev datert 4. april 2019 med forslag til nye forskrifter til økonomibestemmelser i kommuneloven.

Forbrukerrådet er tilfreds med at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i kommunelovens økonomibestemmelser har gjennomgått selvkostforskriften og rapporteringsforskriften med den hensikt å gjøre beregning av selvkost likere også i praksis. Disse er på hver sin måte sentrale for selvkosttjenestene i kommunene. Det er denne delen av forslaget Forbrukerrådet kommer med sine innspill.

Om selvkostforskriften

Den nye kommuneloven omfatter en nødvendig gjennomgang av forskriftene til den gamle kommuneloven. Forbrukerrådet er fornøyd med at kommuneloven gir departementet hjemmel til å gi ny forskrift om beregning av selvkost. Det er positivt at reglene om selvkost legges inn i en forskrift, da bestemmelsene i dag kun er lagt i en veiledning til kommuneloven. Overgangen fra veiledning til forskrift innebærer at reglementet rundt selvkost på en annen måte enn hittil vil fremstå som juridisk bindende. Det vil gi kommunene mindre frihet til selv å fastsette rammene for selvkost og øke gebyrer uten saklig grunnlag. Forbrukerrådet er positiv til at reglene for beregning av selvkost lovfestes.

Forbrukerrådet konstaterer at det i forslaget til selvkostforskrift, foreslås at feil må rettes opp hvis det avdekkes vesentlige feil i beregningen av samlet selvkost for et tidligere år, og feilen har gjort at det i foregående år har blitt krevet inn for høye gebyrer fra brukerne. Forbrukerrådet stiller seg positiv til at i det tilfellet samlet selvkost har vært beregnet for lavt i foregående år, ikke kan tas inn gjennom en økning av gebyret senere. At innbyggerne ikke belastes for feil begått av kommunen, er en gunstig nyvinning for brukerne. At forskriften legger opp til at det kun er mulig å rette opp feil i tidligere års

samlete selvkost når det er gunstig for innbyggerne, ser Forbrukerrådet seg fornøyd med.

I forslaget om selvkost stilles det krav til kommunene at de må kunne dokumentere beregning av selvkost, og hvordan kalkylen er gjennomført. For de gebyrpliktige er dette en viktig endring. Problemet er at kravet kun retter seg mot kontrollmyndigheter som revisjon, kontrollutvalg, fylkesmannen, sivilombudsmannen og lignende organer. Det er viktig at kommunene holdes under oppsyn for beregning av selvkost. Derfor er det bekymringsfullt at innbyggernes innsynsrett ikke står nevnt i forslaget. Forbrukerrådet mener dette er en betydelig mangel i forskriften om selvkost. Dette er problematisk fordi innbyggerne ikke får muligheten til å etterprøve, revidere eller verifisere kommunenes beregningsmetoder. Forbrukerrådet mener videre at forslaget svekkes av at det ikke står noe om noen strafferelatert reaksjon for de kommunene som ikke etterfølger kravet om dokumentasjon. Det er kommunene som beregner samlet selvkost. Mangelen på innsyn er et demokratisk problem da det gjelder gebyrer basert på selvkostprinsippet. Innbyggernes innsynsrett er avgjørende for å bevare åpenheten og transparensten til utøvende myndigheter. Forbrukerrådet mener derfor at innbyggernes innsynsrett i kommunenes beregninger av selvkost må stadfestes i selvkostforskriften.

Videre er Forbrukerrådet opptatt av revisjon av selvkost. Selvkostberegningene omfattes ikke av revisjonskravet som knyttes til kommuneregnskapet. Beregninger av selvkosttjenesten blir gjort separat, på en særegen måte. Etter kommunelovens krav til regnskap inngår kommunens regnskapstall for en selvkosttjeneste i kommunens regnskap. Disse tallene er ikke de samme som vil fremkomme av en beregning av samlet selvkost, både i forhold til kapitalkostnader, renteutgifter, og de anslåtte andelene av indirekte kommunale kostnader som kan inngå i selvkostberegningen. På bakgrunn av dette er det derfor ønskelig med revisjon av kommunenes selvkosttjenester.

Om rapporteringsforskriften

Forbrukerrådet støtter departementets krav om at rapporteringsforskriften legger opp til at kommunene skal fortsette rapporteringen til KOSTRA. Dessverre har Forbrukerrådet merket seg at det i rapporteringsforskriften ikke finnes noen krav til KOSTRA om å innhente tidsriktig gebyrdata fra kommunene. Det betyr at KOSTRA rapportere data for nylig avsluttet år og ikke for inneværende år. Dataen for inneværende år er tilgjengelig, men KOSTRA setter ingen krav om å få den tilsendt. Resultatet er at tallene som publiseres

av KOSTRA, alltid vil være utdatert ved publisering fordi de kun gjelder for foregående år. Gebyrdataen KOSTRA sitter igjen med, er irrelevant da nye gebyrsatser vedtas hvert år. Forbrukerrådet mener at KOSTRA må innhente siste tilgjengelige data fra kommunene. På den måten kan forbrukerne sammenligne gebyrsatsene, og tidsrelevant påvirkning fra samfunnsaktører vil muliggjøres.

Vennlig hilsen
Forbrukerrådet

Anne Kristin Vie
Fagdirektør offentlige tjenester og helse

Axel Rigault Jørgensen
Politisk rådgiver